

REJSKI PROGRAM ZA PASMO LJUTOMERSKI KASAČ

KASAŠKO REJSKO ZDRUŽENJE SLOVENIJE, I. slovenskega
tabora 16, 9240 Ljutomer; zdruzenje.krzs@gmail.com

<https://krzs.si>

Avtorji: Karolina Jamnik Cerk, dr.vet.med.

Člani strokovnega odbora KRZS

Ljubljana, februar 2023

REJSKI PROGRAM ZA KONJE PASME LJUTOMERSKI KASAČ

Vsebina

I SPLOŠNE DOLOČBE	2
II REJSKI PROGRAM	3
1 Namen izvajanja RP	3
2 Območje izvajanja RP	3
3 Velikost populacije	3
4 Lastnosti pasme.....	3
5 Vpis v rodovniško knjigo	4
6 Rejski cilj	7
7 Seleksijski cilji	8
8 Rejske metode.....	9
9 Dokumentacija	9
10 Naloge RP prenesene na podizvajalce.....	9
11 Priloga.....	10

I SPLOŠNE DOLOČBE

1. Oдобreni rejski program za pasmo ljutomerski kasač izvaja Kasaško rejsko združenje Slovenije (v nadaljnjem besedilu KRZS) s sedežem v Cesta I. slovenskega tabora 16, 9240 Ljutomer.
2. KRZS je priznано rejsko društvo, ki vodi izvorno rodovniško knjigo za pasmo ljutomerski kasač (v nadaljevanju PRD).
3. Oдобren rejski program za pasmo ljutomerski kasač je usklajen z veljavno evropsko uredbo. Prav tako je usklajen z veljavnimi zakoni in njihovimi podzakonskimi akti.
4. Zavezujoče je, da se rejski program izvaja v skladu z načeli Evropske kasaške unije - UET (Union Européenne du Trot).
5. KRZS je pravna oseba v skladu z zakonom o društvih, ki izvaja rejski program za pasmo ljutomerski kasač na celotnem območju Republike Slovenije.
6. Rejski program in vsi rejsko pomembni dokumenti, evidence in informacije so objavljene na spletni strani KRZS: <https://krzs.si>

II REJSKI PROGRAM

1 Namen izvajanja RP

1.1 Rejski program za pasmo ljutomerski kasač se izvaja z namenom ohranitve in izboljšanja pasme ter ohranjanja genetske raznovrstnosti znotraj populacije in selekcijskega napredka potomcev.

1.2 Populacija ljutomerskih kasačev je zelo majhna in kritično ogrožena, pozornost je treba usmeriti v ohranitev do sedaj živečih rodov in vključitev čim večjega števila živali v rejski program. S tem se lahko ohranja zadovoljivo število živali za potrebe genetske raznovrstnosti in ohranjanja pasemskih značilnosti, prav tako ohranjanja naše kulturne dediščine.

2 Območje izvajanja RP

2.1 KRZS izvaja rejski program za pasmo ljutomerski kasač na celotnem območju Republike Slovenije. V primeru, da se pojavi interes rejcev iz druge države, KRZS lahko razširi delovanje izvajanja rejskega programa v skladu z veljavnimi pravili in predpisi.

3 Velikost populacije

3.1 Stalež je odraz iz rodovniške knjige januar 2023.

PASMA LJUTOMERSKI KASAČ				
SKUPAJ STALEŽ:				404
KASTRATI		MOŠKI ŽENSKI		
	27	140		237

Ohranjanje zadostnega števila čistopasemskih plemenskih živali je pomembna za ohranjanje genetske pestrosti.

4 Lastnosti pasme

4.1 Pasma ljutomerski kasač je slovenska tradicionalna pasma, katere nastanek je bil okrog leta 1880 na področju Ljutomera. Izvorni rodovi so vezani na prve registrirane domače kobile v tipu angleškega ali arabskega polkrvnega konja (v enem rodu celo lipicanska kobila), ki so imele izdatne hode in bile pripuščene pod licencirane kasaške žrebce. Sprva so bili ljutomerski kasači predvsem delovni konji, ki so bili sposobni hitro pripeljati blago in vino do odkupnih mest. Uporabljali so jih tudi za delo na poljih. Z načrtnim parjenjem francoskih, orlovih, norfolških kasačev, kasneje ameriških je ljutomerski kasač pridobival na hitrosti. Vlogo v reji ljutomerskega kasača je imela tudi kobilarna v Turnišču, ki je posedovala odlične kasaške konje porekla iz kobilarne Kulpin v Vojvodini. Konje ljutomerskega kasača so uporabljali za delo vse do šestdesetih let, kasneje pa se je pasma specializirala izključno za kasaški šport in ljubiteljstvo, saj jih odlikuje volja do dela.

4.2 Iz večjega števila rodov je sedaj ohranjenih 12 glavnih rodov. Med predstavnicami posameznih rodov v zunanosti ni razlik, ki bi omogočale ugotavljanje pripadnosti rodu. Pripadnost rodu se določa z rodovno pripadnostjo matere.

4.3 Glavni namen reje je vzreja dirkalnih konj. Zgodnja zrelost omogoča, da konji tekmujejo že kot dvoletniki. Konji, ki ne dosegajo normiranih časov za tekmovanja, se uporabljajo za rekreacijo, turistično jahanje in vožnjo v vpregi.

4.4 Osnovne lastnosti zunanosti ljutomerskega kasača so:

Zunanost

Velikost: 149 cm – 161 cm

Barve vse barve, razen sive, s čim manj belimi znaki.

Telesni zgradba

Glava: velika, dolga, suha, oči živahnega pogleda, ušesa velika, nozdrvi velike.

Vrat: dolg, tanjši, dobro nasajen.

Telo:

Pravokotni okvir,

- pleče dolgo, bolj strmo,

-viher izražen, dobro formiran,

-prsi srednje široke, globoke, rebra dobro obokana,

-hrbet srednje dolg, prožen, s krajšimi, širokimi in srednje omišičenimi ledji,

-križ širok, dolg, dobro omišičen, rahlo pobit, rep nižje nasajen

Noge:

korektne, čvrste a suhe gradnje, z dobro formiranimi sklepi; srednje dolgimi biclji. Piščalnice kratke. Kopita so čvrsta velika, pravilno oblikovana. Pogosto se pojavljajo nepravilne stoje.

Gibanje

hodi (predvsem v kasu) energični, enakomerni, prožni, zelo izdatni, včasih nepravilni

Posebne značilnosti

konj živahnega temperamenta, vzdržljiv, zelo delaven, ki je primeren za kasaški šport. Značilna je zgodnja zrelost.

5 Vpis v rodovniško knjigo

Vpis čistopasemske plemenske živali se izvede na zahtevo rejca, če so izpolnjeni vsi pogoji in pravila predpisana z zakonodajo EU - Uredba o reji živali ter tem RP.

Pred vpisom v kateri koli razred glavnega dela rodovniške knjige morajo biti živali identificirane skladno s pravom Unije o zdravju živali.

RODOVNIŠKA KNJIGA ZA PASMO LJUTOMERSKI KASAČ

5.1 V rodovniško knjigo za pasmo ljutomerski kasač je lahko vpisan le konj znanega porekla (čistopasemske plemenske živali), katerega starša sta vpisana v glavni ali dodatni del rodovniške knjige. Znale morajo biti vsaj štiri generacije ljutomerskega kasača, po materi.

5.2 Vse živali, vpisane v rodovniško knjigo morajo imeti opravljene molekularne genetske preiskave, s katerimi se jim določi genski tip in preveri starševstvo na podlagi analize DNA. Preiskave opravi pooblaščen laboratorij.

5.3 V skladu z zakonodajo morajo biti čistopasemske plemenske živali pred vpisom v RK identificirane. Na podlagi tega se jim dodeli UELN-enotna življenjska številka, ki je petnajstmestna neponovljiva številka. Prva tri mesta so numerična koda Slovenije »705«, druga tri mesta numerična koda rejskega društva (007), sedmo mesto številka, ki določa pasmo – (ljutomerski) kasač (5), osmo in deveto mesto zadnji dve številki letnice rojstva živali, preostalih 6 mest pa je zaporedna številka registracije živali. (Primer: 7 0 5 0 0 7 5 2 3 0 0 0 0 0 1).

5.4 Živalim se dodeli ime, ko so vpisani v rodovniško knjigo kot žrebeta. Praviloma se ime žrebeta začne na prvo črko imena matere-kobile.

5.5 Zaradi kritične ogroženosti pasme, se je oblikoval dodatni del RK, v katerega se vpisujejo moške čistopasemske plemenske živali pasme kasač (prvič registrirane in vpisane v drugo - tujo rodovniško knjigo) ali plemenski material, katere spremlja ustrezen zootehniški dokument. Dodatna knjiga žrebcev je namenjena predvsem zaradi ohranjanja genetske raznovrstnosti.

5.6 Čistopasemske plemenske živali pasme ljutomerski kasač se v razrede rodovniške knjige vpiše glede na spodnjo razvrstitev:

RAZDELITEV RODOVNIŠKE KNJIGE	razredi žrebci:	razredi kobile:	razredi kastrati:
	Knjiga žrebcev I	Knjiga Kobil I	
	Knjiga žrebcev II	Knjiga kobil II	Knjiga kastratov I
	Evidenčna knjiga	Evidenčna knjiga	Evidenčna knjiga
GLAVNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE	Bazna knjiga		
DODATNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE	Dodatna knjiga žrebcev	-	-

GLAVNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

Bazna knjiga

V bazno knjigo so vpisana primarno vsa žrebeta ali starejše živali (vsi potomci staršev vpisanih v glavni ali dodatni del rodovniške knjige), dokler ne preidejo v kateri drug razred glavne rodovniške knjige. Za vpis morajo ustrezati vsem pogojem predpisanim z RP.

Razredi žrebci:

Evidenčna knjiga

Tu so vpisani žrebci, ki ne izpolnjujejo enega ali več pogojev za vpis v druga razreda (Knjiga žrebcev II, knjiga žrebcev I).

Skupna ocena lastnosti zunanosti je nižja od 70 točk. Ena ali več posameznih ocen lastnosti zunanosti je nižja od 6.

So brez rezultata ali imajo rezultat z uradnih tekmovanj; rekord slabši kot 16.0.

Imajo katero od konstitucijskih napak (npr. predugriz, podugriz, popkovna kila, kriptohizem).

Knjiga žrebcev II

Tu so lahko vpisani žrebci po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Oče mora biti vpisan v glavni ali dodatni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač. Mati mora biti vpisana v glavni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač.

Skupna ocena lastnosti zunanosti je enaka oz. višja od 70 točk. Nobena od ocen lastnosti zunanosti ni nižja od 6.

Imajo rezultat z uradnih tekmovanj; rekord 16.0 ali boljši.

So brez konstitucijskih napak (morfoloških, fizioloških).

Knjiga žrebcev I

Tu so lahko vpisani žrebci po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Oče mora biti vpisan v glavni ali dodatni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač. Mati mora biti vpisana v glavni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač.

Skupna ocena lastnosti zunanosti je enaka oz. višja od 75 točk.

Nobena od delnih ocen lastnosti zunanosti ni nižja od 6.

Imajo rezultat z uradnih tekmovanj; rekord 14.5 ali boljši.

So brez konstitucijskih napak (morfoloških, fizioloških).

Žrebci so z vpisom v razrede glavnega dela rodovniške knjige (izvzeta je bazna knjiga) potrjeni kot plemenske živali za nedoločen čas. Ob vpisu v enega od teh treh razredov dobijo žrebci rodovniško številko, ki je tekoča zaporedna številka za posameznega žrebca, ne glede na to v kateri razred je vpisan (izvzeta je Bazna knjiga).

Razredi kobile:

Evidenčna knjiga

Tu so vpisane kobile, ki ne izpolnjujejo enega ali več pogojev za vpis v druge razrede (Knjiga kobil II, knjiga kobil I).

Skupna ocena lastnosti zunanosti je nižja od 65 točk.

Ena ali več delnih ocen lastnosti zunanosti je nižja od 6.

So brez rezultata ali imajo rezultat z uradnih tekmovanj; rekord slabši kot 19.0.

Imajo katero od konstitucijskih napak (npr. predugriz, podugriz, popkovna kila, kriptohizem).

Knjiga kobil II

Tu so lahko vpisane kobile po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Oče mora biti vpisan v glavni ali dodatni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač. Mati mora biti vpisana v glavni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač.

Skupna ocena lastnosti zunanosti je enaka oz. višja od 65 točk.

Nobena od delnih ocen lastnosti zunanosti ni nižja od 6.

Imajo rezultat z uradnih tekmovanj; rekord 19.0 ali boljši.

So brez konstitucijskih napak (morfoloških, fizioloških).

Knjiga kobil I

Tu so lahko vpisane kobile po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Oče mora biti vpisan v glavni ali dodatni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač. Mati mora biti vpisana v glavni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač.

Skupna ocena lastnosti zunanosti je enaka oz. višja od 70 točk.

Nobena od delnih ocen lastnosti zunanosti ni nižja od 6.

Imajo rezultat z uradnih tekmovanj; rekord 17.0 ali boljši.
So brez prirojenih konstitucijskih napak(morfoloških, fizioloških).

Kobile so z vpisom v razrede glavnega dela rodovniške knjige (izvzeta je bazna knjiga) zavedene kot plemenske živali. Ob vpisu v enega od teh treh razredov dobijo kobile rodovniško številko, ki je tekoča zaporedna številka za posamezno kobilo, ne glede na to v kateri razred je vpisana (izvzeta je Bazna knjiga).

Razredi kastrati:

Evidenčna knjiga

Tu so vpisani kastrati, ki ne izpolnjujejo enega ali več pogojev za vpis v razred- knjiga Kastratov.

Skupna ocena lastnosti zunanosti je nižja od 65 točk.

Ena ali več delnih ocen lastnosti zunanosti je nižja od 6.

So brez rezultata ali imajo rezultat z uradnih tekmovanj; rekord slabši kot 19.0.

Imajo katero od konstitucijskih napak. (npr. predugriz, podugriz, popkovna kila, kriptohizem)

Knjiga kastratov

Tu so vpisani kastrati po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Oče mora biti vpisan v glavni ali dodatni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač. Mati mora biti vpisana v glavni del rodovniške knjige za pasmo ljutomerski kasač.

Skupna ocena lastnosti zunanosti je enaka oz. višja od 65 točk.

Nobena od delnih ocen lastnosti zunanosti ni nižja od 6.

Imajo rezultat z uradnih tekmovanj; rekord 19.0 ali boljši.

So brez konstitucijskih napak (morfoloških, fizioloških).

Ob vpisu v enega od razredov rodovniške knjige dobijo kastrati rodovniško številko, ki je tekoča zaporedna številka za posameznega kastrata, ne glede na to v kateri razred je vpisan (izvzeta je Bazna knjiga).

DODATNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

Dodatna knjiga žrebcev

V dodatno knjigo žrebcev so vpisani žrebci, ki so že vpisani v glavni del RK za pasmo kasač ali enakovredno RK priznanega rejskega društva za pasmo kasač v tujini.

Žrebci so vpisani izključno zaradi ohranjanja genetske raznovrstnosti in ohranjanja zadostne velikosti populacije ljutomerskega kasača.

Žrebci so z vpisom v dodatni del rodovniške knjige potrjeni kot plemenske živali za nedoločen čas.

6 Rejski cilj

6.1 Rejski cilj je skladen, plemenit konj srednjega okvira, čvrstega fundamenta, pravilnih in izdatnih hodov (predvsem v kasu), značilnih lastnosti zunanosti, dobrohotnega karakterja in živahnega temperamenta. Cilj je zgodnje zrel konj, ki je primeren za tekmovanja. Reja je usmerjena v vzrejo kasaških tekmovalnih konj, ki po rezultatih konkurirajo z drugimi kasaško razvitimi državami. Istočasno pa tudi ohranjanje še živečih rodov ljutomerskega kasača, ki so pomembna kulturna dediščina.

7 Seleksijski cilji

7.1 Za zagotavljanje seleksijskega napredka se izvaja selekcija, na podlagi :

- Ocena lastnosti zunanosti
- Preizkušanje delovne sposobnosti (dosežen čas)
- Vrednotenje po kvaliteti potomstva
- Presoja zdravja in plodnosti
- Ocena plemenske vrednosti

7.2 Za oceno lastnosti zunanosti se uporablja numerična opisna skala (ocene od 1-10). Kjer se ocenjuje pri odraslih živalih deset parametrov napisanih v tabeli.

Pri žrebetih se ocenjuje pet opisanih parametrov v tabeli.

Kobile, Žrebci, Kastrati	
Tip	
Glava	
Vrat	
Prednji del	
Srednji del	
Zadnji del	
Prednje noge	
Zadnje noge	
Pravilnost hodov	
Izdatnost hodov	
Žrebeta	
pasemski tip	
glava in vrat	
trup	
noge	
Pravilnost in izdatnost hodov	
Shema vrednotenja za ocene:	
10,0 = odlično	4,0 = pomanjkljivo
9,0 = zelo dobro	3,0 = razmeroma slabo
8,0 = dobro	2,0 = slabo
7,0 = dokaj dobro	1,0 = zelo slabo
6,0 = zadovoljivo	0 = neocenjeno
5,0 = zadostno	

Ocena je seštevek posameznih delnih ocen po parametrih glede na kategorijo živali(odrasli, žrebeta). Glede na doseženo oceno se razvršča živali po razredih glavnega dela rodovniške knjige.

Vzporedno se bo začelo ocenjevanje lastnosti zunanosti po linearnem sistemu, ko bo sistem do konca vzpostavljen.

7.3 Preizkušanje delovne sposobnosti

Preizkusi delovnih sposobnosti potekajo na rejskih tekmovanjih.

7.4 Vrednotenje po kvaliteti potomstva

Za vsako čistopasemsko plemensko žival se v rodovniški knjigi beleži vse njihove potomce. Posledično ocene in rezultate, ki jih dosežejo potomci.

7.5 Presoja zdravja in plodnosti

Čistopasemske plemenske živali morajo biti zdrave, plodne in ne smejo biti nosilci dedih napak. V primeru, da se ugotovijo morfološke ali fiziološke konstitucijske napake se lahko vpišejo le v bazno ali evidenčno knjigo. Pri drugih odkritih napakah ali v spornih primerih se komisija posvetuje, oz. se zahteva poročilo veterinarja o opravljenem veterinarskem pregledu.

8 Rejske metode

8.1 Zaželeno je reja čistopasemskih plemenskih živali. Za potrebe ohranjanja in povečevanja števila živali je bil formiran dodatni del rodovniške knjige, ki dovoli križanje s kasačem. Parjenje v sorodstvu ni zaželeno.

8.2 Dovoljene so naslednje oblike razmnoževanja:

- naravni pripust,
- osemenjevanje.

9 Dokumentacija

9.1 Za registracijo in vpis žrebeta v RK rejec predloži izpolnjeno poročilo o žrebitvi, ki je del obrazca „potrdilo o pripustu ali semenitvi kobile,“ - glej prilogo.

Izpolnjeno poročilo o žrebitvi je potrebno poslati tudi v primeru, ko je kobilica ostala jalova, je resorbirala, zvrгла ali imela mrtvorojeno žrebe.

9.2 Če je bila kobilica semenjena ali pripuščena v tujini mora rejec ob rojstvu žrebeta prav tako predložiti ekvivalenten obrazec predpisanemu (pomembno da vsebuje vse potrebne podatke).

9.3 Zootehniško spričevalo

Čistopasemske plemenske živali mora spremljati po URŽ zootehniško spričevalo, predvsem kadar gre za vpis v rodovniško knjigo.

Prav tako je zootehniško spričevalo potrebno za zarodni material(seme, jajčne celice) po URŽ.

Če identifikacijski dokument še ne vsebuje zgoraj omenjenega, se izda na željo rejca zootehniško spričevalo.

10 Naloge RP prenesene na podizvajalce

Rejsko društvo je v celoti samo odgovorno za izvajanje RP. Glede na število rejcev ter velikost slovenske populacije ljutomerskega kasača, pa je smiselno nekatere naloge prenesti na podizvajalce, ki so ustrezno usposobljeni in razpolagajo z zahtevanimi človeškimi in materialnimi viri . Rejsko društvo bo s podizvajalcem sklenil pogodbo, v kateri so navedene njegove naloge. Prav tako so v pogodbi opredeljene odgovornosti in pristojnosti.

Podizvajalec:

Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta (VF), Gerbičeva 60, Ljubljana (<https://www.vf.uni-lj.si/>)

11 Priloga

Potrdilo o pripustu ali semenitvi kobile

KASAŠKO REJSKO
ZDRUŽENJE SLOVENIJE

UNIVERZA V LJUBLJANI, VETERINARSKA FAKULTETA
KLINIKA ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO IN REJO KONJ
1000 Ljubljana, Cesta v Metni log 47
p.p.25., tel +386 1 4779 100, fax +386 1 4779 388

REJEC KOBILE

POTRDILO O PRIPUSTU ALI OSEMENTVI KOBILE Št. _____ / _____

Imetnik: _____ Naslov: _____ Pošta: _____

Je pripuščal kobilu:

Ime: _____ Rodovniška št.: _____ Žrvljenjska št.: _____

oče kobile: _____

mati kobile: _____

Pod žrebca: Prvi pripust _____ Zadnji pripust _____

Ime: _____ RŠ: _____ ŽŠ: _____ dne _____

Druga žrebca:

Ime: _____ RŠ: _____ ŽŠ: _____ dne _____

Potrdujem, da sem preveril identifikacijski dokument kobile in se prepričal o njeni istovetnosti.

Lastnik žrebca (ali njegov zastopnik) _____ V: _____ dne: _____

	Osnova	DDV	Skupaj	Imetnik žrebca ali osemenje valec:
Zaskok-seme				Davčna št.: KMG-MID
Storitev				
Regres				
ZA PLAČILO				Podpis: _____

POROČILO O ŽREBITVI
REJEC POŠILJE DOKUMENT RODOVNIŠKI SLUŽBI NAJKASNEJE 28 DNI PO ŽREBITVI

Kobila je dne _____ žrebila moško žensko žrebe

Barva žrebeta: rjava lisjača vrana kostanjeva siva druga _____

Žrebe je bilo mrtvorojeno Žrebe je poginilo: _____ ur/_____ dni po rojstvu

Kobila je: ostala jalova resorbirala/ zgodaj zvrгла plod (pred 5 mes. brejosti) zvrгла (po 5 mes. brejosti)
poginila bila izločena dne _____

Rejec - lastnik kobile v času žrebitve: Ime in priimek: _____

Naslov: _____ **Tel. št.:** _____

Potrdujem, da so vse posredovane informacije resnične. Strinjam se z vsemi dodatnimi postopki, ki so potrebni za identifikacijo in registracijo žrebeta v skladu s predpisom, ki ureja identifikacijo in registracijo kopitarjev.

Rejec (ali njegov zastopnik): _____ V: _____ dne: _____